

*І. В. Скиба,
здобувач магістратури кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування, Національний університет охорони здоров'я України імені П. А. Шупика
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1684-9757>*

*І. І. Крилова,
д. держ. упр., завідувач сектору водопостачання та водовідведення, Науково-дослідний
та конструкторсько-технологічний інститут міського господарства
ORCID ID: <https://orcid.org/00000-0003-2667-92457>*

*В. В. Редзюк,
к. і. н., декан факультету гуманітарно-природничої освіти і соціальних технологій,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1762-5042>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.18.87

УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРІВ В ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ: АСПЕКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*I. Skyba,
Master's degree in Public Administration of the Department of Healthcare Management
and Public Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine*

*I. Krylova,
Doctor of Sciences in Public Administration, Head of the Sector of Water Supply
and Sanitation of the Research, Design and Technological Institute of Urban Economy*

*V. Redziuk,
PhD in Historical Sciences, Dean of the Faculty of Humanitarian and Natural Education and Social Technologies, Associate
Professor of the Department of Public Management and administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*

CONCLUSION OF CONTRACTS IN CIVIL LAW RELATIONS: THE ASPECT OF PUBLIC ADMINISTRATION IN A WAR PERIOD

Стаття присвячена визначенню особливостей укладення та виконання цивільно-правових договорів під час війни в аспекті публічного управління. Актуальність дослідження зумовлена проблемою невиконання зобов'язань по договорам в цивільно-правових відносинах в зв'язку з впровадженням воєнного стану на території України.

Мета статті — визначити напрями дій органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, інших суб'єктів, яким надаються повноваження державної влади, спрямовані на підвищення ефективності публічного управління в умовах воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети визначено поняття цивільно-правової угоди, вплив воєнного стану на її укладення та виконання. За результатами аналізу особливостей роботи суб'єктів публічної влади, які виступають сторонами такого договору, визначені основні напрями їх діяльності, спрямовані на підвищення ефективності публічного управління під час війни. В ході дослідження використані загальнонаукові методи, до яких відносяться методи аналізу, синтезу, порівняння, індукції та дедукції.

За результатами дослідження встановлено, що війна вплинула на укладення та виконання практично всіх договорів в цивільно-правових відносинах, однією із сторін в яких виступають суб'єкти публічного управління. Також відбулися зміни в роботі цих суб'єктів. Однак не дивлячись на певні обмеження, встановлені урядом, спостерігається тенденція спрощення багатьох бюрократичних процедур. Для підвищення ефективності публічного управління в умовах війни пропонується зменшити залежність від централізованого управління шляхом надання ширших повноважень органам публічного управління, забезпечити гідною заробітною платою посадових осіб органів публічного управління, залучати громадськість до оцінювання та контролю діяльності органів публічного управління, враховувати потреби громади та бізнесу в умовах воєнного стану.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосовувати отримані результати органами публічного управління, які здійснюють свою діяльність в умовах війни.

The article is devoted to determining the peculiarities of conclusion and performance of civil law contracts during the war in the aspect of public administration. The relevance of the research is due to the problem of non-fulfillment of contractual obligations in civil law relations in connection with the introduction of martial law on the territory of Ukraine.

The aim of the article is to determine the directions of actions of executive authorities, local self-government, other subjects, which are granted the powers of public authority, aimed at improving the effectiveness of public administration under martial law.

In order to achieve the set objectives, the notion of civil law agreement, the impact of martial law on its conclusion and execution are defined. According to the results of the analysis of peculiarities of work of subjects of public authority acting as parties to such an agreement, the main directions of their activities aimed at increasing the efficiency of public administration during wartime were determined. During the study used general scientific methods, which include methods of analysis, synthesis, comparison, induction and deduction.

According to the results of the study it was found that the war has affected the conclusion and execution of almost all contracts in civil law relations, one of the parties to which are the subjects of public administration. There were also changes in the work of these subjects. However, despite certain restrictions imposed by the government, there is a tendency to simplify many bureaucratic procedures. To increase the efficiency of public administration in conditions of war it is proposed to reduce dependence on centralized management by granting more powers to public administration bodies, to provide decent salaries to public administration officials, to involve the public in evaluation and control of activities of public administration bodies, to consider the needs of society and business in conditions of martial law.

Practical value of the study consists in the possibility to apply the obtained results by public administration authorities operating in conditions of war.

Ключові слова: цивільно-правовий договір, публічне управління, воєнний стан, виконавча влада, органи місцевого самоврядування.

Key words: civil law contract, public administration, martial law, executive power, local self-government bodies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В зв'язку з війною, розв'язаною Російською Федерацією проти України, перед законодавцем та правозастосовчою сферою постав широкий спектр проблем, які вимагають виважених рішень. Актуальною на сьогоднішній день є проблема укладання договорів в цивільно-правових відносинах, однією із сторін в яких мо-

жуть бути органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти публічного управління. Зокрема, постає питання виконання зобов'язань по цивільно-правовим договорам. Якщо на початку війни його термін ще не настав, то на сьогоднішній день все частіше виникають питання щодо засвідчення форс-мажору або розірвання угод, виконати які неможливо.

Вплив воєнного стану, як форс-мажорної обставини, на систему договірних відносин, не є чимось новим для України. Правда, у 2014 році територія поширення форс-мажору була обмеженою, тобто діяла виключно на тимчасово окупованих частинах Донецької та Луганської областей. У зв'язку з повномасштабним вторгненням воєнний стан було запроваджено по всій Україні, що вплинуло на порядок укладання та виконання договорів в цивільно-правових відносинах на всій території нашої держави. В зв'язку з цим виникла необхідність більш детального дослідження даного питання, зокрема, в аспекті публічного управління.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості укладення та виконання цивільно-правових договорів в умовах війни розглядаються в роботах багатьох науковців та фахівців в галузі права: Шестак В. С. [2], Гречківського Є. [6], Бенедисюк С. [9], Казименко О. [11] та ін. Однак недостатньо дослідженим на сьогоднішній день залишається питання укладення угод в цивільно-правових відносинах в аспекті публічного управління в умовах воєнного стану. Саме тому воно потребує поглибленого вивчення та аналізу.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — визначити напрями дій органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, інших суб'єктів, яким надаються повноваження державної влади, спрямовані на підвищення ефективності публічного управління в умовах воєнного стану.

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ ДОСЛІДЖЕННЯ

Існування сучасного суспільства неможливе без цивільно-правового договору, що є найважливішим інструментом узгодження волевиявлень. За допомогою договору суб'єкти правовідносин самі для себе встановлюють права та обов'язки, конкретизують та деталізують правові норми, що заповнюють прогалини законодавства та встановлюють юридичний зв'язок між собою. Цей зв'язок стає юридично значимим з огляду на те, що держава санкціонує його за допомогою різних заходів державного впливу, в тому числі, за допомогою заходів державного примусу.

Відповідно до ч. 1. ст. 626 Цивільного кодексу України (ЦК), під цивільно-правовим договором слід розуміти домовленість між двома і більше сторонами, спрямовану на встановлення, зміну та припинення цивільних прав та обов'язків [1]. Сторонами цивільно-правової угоди виступають будь-які підприємства, установи чи організації або громадяни, в тому числі, суб'єкти публічного управління, до яких відноситься виконавча влада, місцеве самоврядування, громадські об'єднання та інші суб'єкти, яким надаються певні повноваження державної влади [2].

Воєнні дії в Україні вплинули на укладення та виконання практично всіх договорів в цивільно-правових відносинах, однією з сторін яких виступають суб'єкти публічного управління. Особливо, це стосується наступних видів цивільно-правових договорів:

— договори позики (наприклад, запозичення коштів органами місцевого самоврядування для забезпечення фінансовими ресурсами поточних видатків);

— договори купівлі-продажу (наприклад, купівля чи продаж землі, державного майна);

— договори оренди (наприклад, оренда землі чи майна у держави чи державної компанії);

— договори підряду (наприклад, виконання робіт на об'єктах державного призначення).

Наслідки протермінування або повного невиконання договорів позики регулюються діючим законодавством. Однак під час війни воно було доповнено правилами, що є релевантними умовам, в якій опинилося населення та країна загалом. Законом України від 15 березня 2022 року були внесені зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів, відповідно до яких у період дії воєнного стану та тридцятиденний термін після його припинення чи скасування, позичальник, який не повернув гроші банку чи іншому кредитодавцю, не несе відповідальності, встановленої ЦК. Крім того, він не оплачує передбаченої договором позики неустойки. Штраф чи пеня, нарахована з початком впровадження воєнного стану, підлягає повному списанню [3].

На відміну від позики, сторони, що уклали угоду купівлі-продажу, оренди чи підряду для уникнення відповідальності за невиконання зобов'язання повинні довести той факт, що воно було спричинене обставинами непереборної сили (форс-мажором). Сторона може посилатися на непереборну силу лише за наявності причинно-наслідкового зв'язку між форс-мажорною обставиною та невиконаним зобов'язанням, тобто якщо стороною були докладені зусилля для виконання зобов'язання, але через вплив непереборної сили воно не могло бути виконане. Такими обставинами є військові дії. Неможливість виконання умов договору в зв'язку з війною, яка є форс-мажорною обставиною, передбачена діючим законодавством України [4]. Слід зазначити, що дані обставини засвідчуються такою самоврядною організацією, як Торгово-промислова палата (ТПП), а також її регіональними підрозділами. Зацікавленою стороною цивільно-правової угоди подається відповідна заява. Після її розгляду вона отримує сертифікат, який засвідчує форс-мажорні обставини, що стали причиною невиконання умов договору. З метою спрощення процедури отримання сертифікату на офіційному сайті ТПП пропонується завантажити офіційний лист, за допомогою якого можна довести настання непереборних обставин. Однак цей лист не завжди влаштовує контрагентів, особливо закордонних, тому поширеною практикою стало укладення додаткових угод, в яких в разі настання форс-мажору, сторони передбачають можливість продовження строків виконання взятих на себе зобов'язань, відмову від штрафів у випадку їх невиконання тощо.

Крім додаткових угод поширеною практикою є листування щодо настання форс-мажору. В листі, який відправляється контрагенту за допомогою доступних засобів зв'язку, надається посилання на лист ТПП та повідомляється про те, що сторона не може виконати взяті на себе зобов'язання в строк, встановлений в угоді. Слід зазначити, що таке листування буде законним та

може використовуватися в суді в якості доказу лише в тому разі, якщо можливість його використання прописана в договорі. Подальші дії сторін вирішуються за взаємною згодою. Вони можуть переглянути умови договору, внести зміни чи розірвати його. Варто нагадати про можливість закріплення договірних обставин, які можуть і не бути надзвичайними та непереборними, але у разі їх настання звільняють сторону цивільно-правового договору від відповідальності за не виконане належним чином зобов'язання.

Воєнний стан, як форс-мажорна обставина, звільняє від відповідальності, встановленої Цивільним кодексом, та від сплати передбаченої відповідними угодами неустойки. Однак він не звільняє від зобов'язань, пов'язаних з виконанням договору, а тільки відстрочує їх виконання на певний час.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок про відсутність суттєвих змін наслідків невиконання угод купівлі-продажу, оренди та підряду. Як і до війни, сторони зобов'язані довести, що невиконання умов договору пов'язане з обставинами непереборної сили. Якщо цього зробити не вдалося, сторона цивільно-правового договору, яка не виконала зобов'язання, відповідатиме на загальних підставах, тобто так само, як і до війни. Наслідки невиконання зобов'язань в зв'язку з воєнними діями змінилися лише для тих громадян, підприємств, установ чи організацій, які уклали договір позики. Позичальникам, які мають борг перед позикодавцем не потрібно доводити, що невиконання зобов'язання пов'язане з форс-мажорними обставинами. Протягом війни вони не відповідають за невиконання умов договору. Іншими словами, вони звільняються від повернення будь-якої грошової суми, нарахованої за невиконання договірних зобов'язань.

Війна в Україні вплинула не тільки на систему цивільно-правових договірних відносин, а й безпосередньо на суб'єктів цих відносин, якими можуть бути органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, інші суб'єкти, яким делеговані повноваження державної влади.

Воєнний стан передбачає делегування суб'єктам публічного управління певних повноважень. Їх реалізація має певні особливості, передбачені діючим законодавством України, а саме Законом України "Про правовий режим воєнного стану" та Указом "Про утворення військових адміністрацій". На сьогоднішній день публічне управління здійснюється військовими адміністраціями, які діють в областях, районах та населених пунктах [5]. Однак це не означає, що органи виконавчої влади та місцевого самоврядування припинили свою діяльність. Вони продовжують функціонувати, але їх доповнюють створені військові адміністрації, які діють на тимчасовій основі, тобто до закінчення війни в Україні [6].

В своїй роботі військові адміністрації підпорядковуються Генеральному штабу Збройних Сил України та Кабміну в залежності від покладених на них повноважень. Військові адміністрації, які діють в областях, районах та окремих населених пунктах, крім повноважень щодо дотримання правового режиму воєнного стану, мають додаткові компетенції, які визначають їх як суб'єктів цивільно-правових відносин. Так, наприклад,

військові адміністрації населених пунктів укладають договори з підприємствами, які займаються виробництвом продукції та виконанням послуг з метою забезпечення ними відповідної територіальної громади. Також укладаються договори підряду, відповідно до яких здійснюються будівельні роботи, роботи по ремонту, розширенню чи утриманню соціальних та виробничих об'єктів. Крім того, військові адміністрації населених пунктів займаються регулюванням земельних відносин.

Окремої уваги заслуговують зміни в роботі суб'єктів, яким надані деякі повноваження державних органів. Зокрема, це центри надання адміністративних послуг (ЦНАП), які продовжують надавати послуги в регіонах, де не ведуться бойові дії. На територіях, де продовжуються бойові дії, громада самостійно визначає порядок надання таких послуг [7].

З початком війни були скасовані конкурси на посаду адміністратора ЦНАП та посади в органи місцевого самоврядування. Однак, це стосується виключно тих осіб, які прибули з територій, де ведуться бойові дії. Єдиною умовою отримання посади для таких осіб є громадянство України, відповідна освіта та наявність досвіду роботи в даній сфері. Іншою важливою зміною в роботі ЦНАП у громадах, на територіях яких тривають активні бойові дії, є те, що вони пропонують весь перелік послуг, який раніше надавали інші суб'єкти публічних послуг.

В умовах війни змінилась реєстрація актів цивільного стану. Для того щоб зареєструвати народження дитини, необхідно надати медичне свідоцтво. Якщо працівник медичної установи не має можливості надати такий документ, він виписує довідку [8]. Зареєструвати народження дитини можна в будь-якому ЦНАП. Якщо відсутній доступ до Реєстру актів цивільного стану, запис робиться без допомоги спеціальних програм, тобто документ складається в паперовому вигляді. Відомості актового запису обов'язково вносяться після відновлення такого доступу.

Зміни торкнулись реєстрації нерухомого майна, фізичних осіб-підприємців, підприємств, установ та організацій. Звузилось коло реєстраторів. Проводити реєстрацію можуть реєстратори та посадові особи, які підпорядковуються Міністерству юстиції та його територіальним органам. Вони повинні мати доступ до відповідних реєстрів [9]. Крім цього реєстраційні дії не обов'язково проводити за місцезнаходженням нерухомості, юридичних, фізичних осіб підприємців чи громадських організацій. Значно спрощена процедура реєстрації. Зокрема, оплату адміністративного збору можна підтвердити електронною копією квитанції. Більше того, документи на реєстрацію можна подавати в електронному вигляді за допомогою доступних заявникові засобів зв'язку.

Робота державних реєстраторів під час війни має певні особливості, які, насамперед, пов'язані з обмеженим доступом до реєстрів. Зокрема, державні реєстратори повинні виконати певні дії для отримання такого доступу. Порядок цих дій визначений відповідною постановою уряду [10]. Зокрема, відновити доступ до Єдиного чи Державного реєстру, можна відправивши повідомлення до регіонального підрозділу Державного підприємства "НАІС". Нові користувачі отримують доступ до реєстрів за загальною процедурою. Для нотаріусів передбачена особлива процедура, відповідно до якої він направляє до регіонального підрозділу Держав-

ного підприємства "НАІС" своє замовлення [11].

Особливості роботи Державного земельного кадастру, який є єдиною автоматизованою системою відомостей про землі, встановлені Постановою Кабміну "Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану". Цим нормативно-правовим актом визначено категорію осіб, які не можуть користуватися кадастром під час війни. До них відносяться користувачі, які знаходяться на тимчасово окупованих російськими військами територіях або в регіонах, де тривають бойові дії [10]. Такі обмеження встановлені з метою захисту та підтримання права власності на землю, а також протидії незаконному захопленню земельних угідь. Слід зазначити, що в зв'язку з впровадженням воєнного стану змінилася робота кадастрових реєстраторів. Під час війни їх кількість обмежена. Свої повноваження продовжують здійснювати реєстратори, які знаходяться у відносно безпечних регіонах, перелік яких затверджується Державною службою з питань геодезії, картографії та кадастру [11].

Важливі зміни відбулися в роботі нотаріусів. Зокрема, ці зміни стосуються надання дозволу про виїзд дитини за межі України, що є досить актуальним питанням під час війни. Для оформлення такого дозволу нотаріусам не потрібно використовувати спеціальні бланки. Протягом війни вони можуть формуватися на звичайних білих аркушах паперу, на які наносяться всі необхідні реквізити. Важливою зміною є те, що для вивезення дитини за кордон матері не потрібна згода батька, оформлена нотаріально.

Нотаріальні дії не можуть вчинятися стосовно осіб — громадян Російської Федерації. Також нотаріус не має права працювати з юридичними особами, зареєстрованими на території країни-агресора. Нотаріальні дії не можуть вчинятися стосовно тих компаній, власником, учасником чи членом яких є громадяни Росії з часткою у статутному капіталі більше 10% [12].

Враховуючи вищезазначене можна зробити висновок, що воєнний стан, який було запроваджено в зв'язку з повномасштабним вторгненням російських військ, вплинув на порядок укладання та виконання договорів в цивільно-правових відносинах, а також на роботу суб'єктів цих відносин — органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та суб'єктів, яким делеговані повноваження держави. Однак не дивлячись на певні обмеження, встановлені урядом, спостерігається тенденція спрощення багатьох бюрократичних процедур. Таким чином, навіть в такий складний для країни період держава намагається піклуватися про своїх громадян. Всі зміни, які стосуються укладання та виконання цивільно-правових договорів, а також обмеження роботи суб'єктів публічного управління, які нерідко є сторонами цих договорів, є доцільним рішенням, яке відповідає принципам демократичної держави.

Разом з тим, існує низка проблем, які знижують ефективність публічного управління в умовах воєнного стану. Серед них необхідно відзначити наступне:

— залежність від централізованого управління. Виконавчі органи місцевого самоврядування є надто залежними від впливу центральних органів державної влади, що негативно впливає на їх ініціативність та прийняття управлінських рішень;

— недостатня матеріальна забезпеченість посадових осіб органів публічного управління, яка знижує мотивацію до роботи;

— недотримання принципів відкритості та прозорості у діяльності органів публічного управління;

— ігнорування потреб та пріоритетів розвитку громади та бізнесу в умовах війни.

Для вирішення цих проблем рекомендується:

— надання місцевим громадам більш широкого кола повноважень з питань публічного управління;

— забезпечення гідної оплати праці посадовим особам цих органів;

— залучення громадськості до оцінювання та контролю діяльності органів публічного управління;

— врахування потреб громади та бізнесу в умовах воєнного стану.

ВИСНОВКИ

Запровадження воєнного стану в Україні вплинуло на порядок укладання та виконання договорів в цивільно-правових відносинах та безпосередньо на суб'єктів цих відносин — органи виконавчої влади, місцевого самоврядування, інші суб'єкти, яким делеговані повноваження державної влади. Всі обмеження, встановлені урядом, спрямовані на забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави, тому в умовах війни вони є повністю виправданими та доцільними. Разом з тим в сфері публічного управління існує ряд проблем, які знижують його ефективність. Серед них необхідно відзначити залежність від централізованого управління, недостатнє матеріальне забезпечення посадових осіб органів публічного управління, недотримання принципів відкритості та прозорості у діяльності органів публічного управління, ігнорування потреб та пріоритетів розвитку громади та бізнесу в умовах війни. Для їх вирішення пропонується надання ширших повноважень органам публічного управління, забезпечення гідної заробітної плати посадовим особам органів публічного управління, залучення громадськості до оцінювання та контролю діяльності органів публічного управління, врахування потреб громади та бізнесу в умовах воєнного стану.

Проведене дослідження має важливе практичне значення, яке полягає в можливості використання отриманих результатів органами публічного управління, що продовжують працювати в умовах воєнного стану.

Література:

1. Цивільний Кодекс України: Закон України № 1435-IV 6 січня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011#Text>

2. Шестак В. С. Роль адміністративного права у правовому забезпеченні реалізації окремих функцій держави суб'єктами публічного управління (на прикладі культурної функції). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 34 (2). С. 151—154.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України № 2120-IX від 15 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>

4. Про торгово-промислові палати в Україні: Закон України № 671/97-ВР від 2 грудня 1997 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента № 68 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405>

6. Гречківський Є. Вертикаль влади в умовах воєнного стану. Які права у військової адміністрації? *everlegal.ua*, 2022. URL: <https://everlegal.ua/vertikal-vlady-v-umovakh-voennogo-stanu-yaki-prava-u-viyskovoyi-administratsiyi>

7. Як працюють центри надання адміністративних послуг у воєнний стан? *rada.gov.ua*, 2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221128.html>

8. Роз'яснення щодо функціонування деяких особливостей надання адміністративних послуг на період дії воєнного стану та протягом одного місяця після його припинення чи скасування. *mkrada.gov.ua*, 2022. URL: <https://mkrada.gov.ua/news/16162.html>

9. Бенедисюк С. Як відбувається державна реєстрація під час війни. *epravda.com.ua*, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/14/684016/>

10. Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України № 564 від 7 травня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2022-%D0%BF#Text>

11. Казименко О. Право на землю під час війни оберігається по-особливому. *chas-time.com.ua*, 2022. URL: <http://chas-time.com.ua/ekonomika/pravo-na-zemlyu-pid-chas-vijni-oberigaetsya-po-osoblivomu.html>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 10 Sept 2022).

2. Shestak, V.S. (2015), "The role of administrative law in the legal provision of the implementation of certain functions of the state by subjects of public administration (using the example of the cultural function)", *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Pravo*, vol. 34 (2), pp. 151–154.

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On making changes to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the effect of norms during the period of martial law", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (Accessed 10 Sept 2022).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "On Chambers of Commerce and Industry in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 10 Sept 2022).

5. President of Ukraine (2022), Decree "About the formation of military administrations", available at: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405> (Accessed 10 Sept 2022).

6. Hrechivsk'kyj, Ye. (2022), "The vertical of power in the conditions of martial law. What are the rights of the military administration?", available at: <https://everlegal.ua/vertikal-vlady-v-umovakh-voennogo-stanu-yaki-prava-u-viyskovoyi-administratsiyi> (Accessed 10 Sept 2022).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), "How do the centers for providing administrative services in martial law work?", available at: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221128.html> (Accessed 10 Sept 2022).

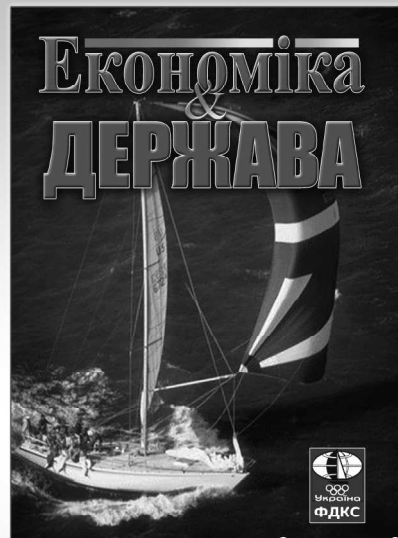
8. *mkrada.gov.ua* (2022), "Clarification regarding the operation of some features of the provision of administrative services during the period of martial law and within one month after its termination or cancellation", available at: <https://mkrada.gov.ua/news/16162.html> (Accessed 10 Sept 2022).

9. Benedysiuk, S. (2022), "How is state registration done during the war", available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/14/684016/> (Accessed 10 Sept 2022).

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "Some issues of management and functioning of the State Land Cadastre under martial law", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2022-%D0%BF#Text> (Accessed 10 Sept 2022).

11. Kazymenko, O. (2022), "The right to land during war is protected in a special way", available at: <http://chas-time.com.ua/ekonomika/pravo-na-zemlyu-pid-chas-vijni-oberigaetsya-po-osoblivomu.html> (Accessed 10 Sept 2022).
Стаття надійшла до редакції 12.09.2022 р.

Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73